

CEZA HUKUKU

BİLİNÇLİ TAKSİR

HAZIRLAYAN

Av. Şeyma AY

İzmir, 2018

İÇİNDEKİLER.....	1
GİRİŞ.....	2
1. GENEL OLARAK.....	2
2. TAKSİR.....	4
I. TAKSİR KAVRAMI.....	4
II. TAKSİRİN HUKUKİ ESASI.....	4
III. TAKSİRİN UNSURLARI.....	5
3. BİLİNÇLİ TAKSİR.....	5
I. BİLİNÇLİ TAKSİR-BİLİNÇSİZ TAKSİR.....	6
II. BİLİNÇLİ TAKSİR- OLASI KAST.....	8
III. TÜRK CEZA KANUNUNUN BİLİNÇLİ TAKSİRE BAĞLADIĞI	
SONUÇLAR.....	9
SONUÇ.....	10
KAYNAKÇA.....	11

GİRİŞ

Kusurluluk, tipiklik ve hukuka aykırılığın yanında suçun bir diğer unsurudur. Suçun oluşması için failin, fiili işlerken kusurlu olması aranır. 26.09.2004 kabul tarihli, 12.10.2004 tarihinde 25611 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 21. maddesine göre suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kastın bulunmaması durumunda failin cezalandırılabilmesi için en azından taksir şeklinde bir kusuru bulunması gerekmektedir¹. Bunun yanında Türk Ceza Kanunu bilinçli taksir ve olası kast şeklinde iki kusur şeklini daha benimsemiştir. Toplumda taksirli suçların artması ile birlikte farklı taksir türleri oluşmuştur. Taksire ilişkin en önemli ayırım ise, bilinçli taksir ve bilinçsiz taksir ayırımıdır. Buna göre bizde çalışmamız da öncelikle, bilinçli taksirin ne olduğunu ana hatlarıyla ortaya koyacağız. Devamında ise bilinçli taksiri diğer kusur türlerinden ayırmak için detaylı olarak bilinçli taksir-bilinçsiz taksir, bilinçli taksir- olası kast ayırımını ve Türk Ceza Kanununda bilinçli taksire bağlanan sonuçlara değineceğiz. Sonuç kısmında ise bilinçli taksiri çalışma kapsamında değerlendirerek, çalışmamızı sonlandıracağız.

1. GENEL OLARAK

Kusur, suç oluşturan bir fiilin kusur yeteneği bulunan bir kimse tarafından bilerek ve istenerek yani kasten ve fakat en azından bilerek yani taksirle işlenmesidir. Türk Ceza Kanunu 21. maddesiyle kusurun kast halini ve 22. maddesiyle de taksirli halini olmak üzere, kural olarak kusurun iki şeklini düzenlemiştir. Diğer yandan ise Türk Ceza Kanunu 22. maddesinin 3. fıkrasında bilinçli taksir ve Türk Ceza Kanununun 21. maddesinin 2. fıkrasında ise olası kastı düzenlemiştir.

Türk Ceza Kanununun 21. maddesindeki kast ve olası kasta ilişkin düzenleme şöyledir;

“Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.

Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır. Bu halde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda müebbet hapis cezasına, müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir; diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir.”

Yine Türk Ceza Kanununun 21. maddesindeki taksir ve bilinçli taksire ilişkin düzenleme ise şöyledir;

“Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.

Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleştirilmesidir.

Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde

¹ Özbek, Veli Özer/ Doğan, Koray/ Bacaksız, Pınar/ Tepe, İlker, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2017, s. 338.

bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.

Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.”

Olası kast ve bilinçli taksir eskiden sadece öğretilerde kabul edilirdi. Bilinçli taksir 2003 yılında 45. maddenin 2. fıkrası ile 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile yürürlüğe girmiş olup, olası kast ise ilk defa 5237 sayılı Türk Ceza Kanunumuzun yürürlüğe girmesi ile hukukumuzda girmiştir.

Buna göre kusurun Türk Ceza Kanunundaki yerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

- Taksir

- Bilinçli Taksir

- Olası Kast

- Kast

Son olarak da kusurun en ağır hali olarak nitelendirebileceğimiz tasarlama genel hükümlerde bulunmasa da özel hükümlerde Türk Ceza Kanunu 82. maddesinin 1. fıkrasının a bendinde kasten öldürme suçunun nitelikli hali olarak düzenlenmiştir².

² Özbek/ Doğan/ Bacaksız/ Tepe, s. 339.

2. TAKSİR

I. TAKSİR KAVRAMI

Taksir, Arapça bir kelime olup, bir işi eksik yapma, bir şeyi yapabilirken çekinip yapmama gibi anlamları vardır³. Failin öngörülebilir bir neticeyi öngörmemesi şeklinde tanımlanabilen taksir, 765 sayılı Türk Ceza Kanununda tanımlanmakla, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu 22. maddesi 2. fıkrasında, “*Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir.*” şeklinde tanımlanmıştır.⁴ Yine bir kişinin taksirli hareketinden sorumlu tutulabilmesi için, kanunda özel düzenleme bulunmaktadır. Örneğin, taksirle öldürme (Türk Ceza Kanunu m.85), taksirle yaralama (Türk Ceza Kanunu m.89), taksirli iflas (Türk Ceza Kanunu m.162), genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması (Türk Ceza Kanunu m.171), trafik güvenliğini taksirle tehlikeye sokma (Türk Ceza Kanunu m.180), çevrenin taksirle kirletilmesi (Türk Ceza Kanunu m.182)⁵.

II. TAKSİRİN HUKUKİ ESASI

Taksirin hukuki esası, taksirin sınırının çizilmesi ve unsurlarının belirlenmesi yönünden önemli olup, bu konuda ileri sürülen görüşler ise şöyledir;

Etkin sebep teorisi, bireylerin iradi hareketleri ile neden oldukları her şeyden sorumlu olduklarına yani hukuka aykırı araç kullanmak ile iyi yurttaş olmadığını göstermiştir⁶. Bu teori çok soyut olması nedeniyle eleştirilmiştir⁷.

Öngörebilme Teorisi, neticeyi istemeyen fail yeterli dikkat ve özeni gösterseydi neticeyi öngörebilecek, hesaplayabilecekti⁸. Bu teori de neticenin kime göre öngörülebilir olduğunun saptanması bakımından eleştirilmiştir⁹.

Önleyebilme Teorisine göre taksir, öngörülmesi ve önlenmesi mümkün olan bir neticeyi, öngörmek ve önlemek hususunda gerekli özenin iradi olarak ihmal edilmesidir. Bu teori de bilinçli taksir ile kurallara uymama şeklinde işlenen taksirli suçları açıklayamaması nedeniyle de eleştirilmiştir¹⁰.

³ Demirbaş, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11.Baskı, Ankara 2016, s. 384.

⁴ Timur, s. 384; Özbek/ Doğan/ Bacaksız/ Tepe, s. 455; Özgeç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Bası, Ankara 2014, s. 251; Artuk, M.Emin/Gökçen, Ahmet/Yenidünya, A.Caner, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2016, s. 328; Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 7. Bası, İstanbul 2011, s. 396; YILMAZ, Ejder: Hukuk Sözlüğü, 10. Baskı, Ankara 2011, s.1317.

⁵ Timur, s. 385.

⁶ Özbek/ Doğan/ Bacaksız/ Tepe, s. 456.

⁷ Timur, s. 385.

⁸ Özbek/ Doğan/ Bacaksız/ Tepe, s. 456.

⁹ Timur, s. 386.

¹⁰ Timur, s. 386.

Yanılma teorisi ise, taksirin nedeni kaçınılmaz yanılma olup, böyle bir yanılma yoksa, taksirden söz edilemeyeceği şeklindedir. Bu teorini eleştiri ise gereken dikkat ve özenin gösterilmemiş olmasının yanılmanın nedenini oluşturduğu eleştirisi yapılmaktadır.¹¹

Doktrinde hakim olan baskın görüş ise öngörülebilme teorisidir. Kanun tarafından birtakım kuralların konulması halinde aykırı hareket eden bireyin neticeyi öngörebilecek durumda olduğu karine olarak benimsenebilecektir. Örneğin hız sınırı 50 km olan bir yerde, 120 km hızla giden sürücünün, yayaya çarpabileceği öngörülebilir niteliktedir; dolayısıyla sürücünün “yaya aniden fırladı demesi taksirini kaldırmaz¹².

III. TAKSİRİN UNSURLARI

Taksirin unsurlarını kısaca şu şekilde sıralayabiliriz :

1. Fiilin taksir ile işlenebilen bir suç olması,
2. Hareketin iradi – fakat neticenin iradi olmaması,
3. Özen yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olması,
4. Neticenin öngörülebilir olması,
5. Hareket ile netice arasında nedensellik bağının olması¹³.

3. BİLİNÇLİ TAKSİR

Bilinçli taksir, Türk Ceza Kanununun 22. maddesinin 3. fıkrasında yer almaktadır. Bilinçli taksir 08.01.2003 tarih ve 4785 sayılı kanun ile 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 45. Maddesinin son fıkrasına eklenmiştir. Söz konusu 765 sayılı Türk Ceza Kanununa eklenen bilinçli taksir tanımı ile Türk Ceza Kanununun 22. Maddesindeki tanım hemen hemen aynıdır¹⁴. Buna göre, “*Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.*” denilmektedir. Bu maddenin gerekçesinde ise, “*Maddenin üçüncü fıkrasında, bilinçli taksirin tanımı verilmiştir. Bilinçli taksiri basit taksirden ayıran özellik, fiilin neticesinin failce fiilen öngörülmüş ve fakat istenmemiş olmasıdır. Bilinçli taksir hâlinde hükmedilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılabilecektir. Böylece bilinçli taksir, iş kazalarını, trafikte meydana gelen taksirli suçları önlemek bakımından caydırıcı etki yapacak ve suçların önlenmesinde yarar sağlayacaktır.*” denilmiştir.

Kanundaki bilinçli taksire ilişkin olan bu tanım doktrin tarafından da benimsenmiştir. Fakat bazı yazarlar arasında bilinçli taksirin niteliği konusunda görüş ayrılığı mevcuttur. Bu konudaki görüşler üç kısma ayrılmaktadır. Bilinçli taksiri kast kavramı içine sokan görüşler, kast ve taksir yanında üçüncü bir kusurluluk şekli olarak kabul eden görüşler ve taksirin bir

¹¹ Timur, s. 386.

¹² Timur, s. 386.

¹³ Özbek/ Doğan/ Bacaksız/ Tepe, s. 460.

¹⁴ Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2014, s.219

çeşidi olarak kabul eden görüşler¹⁵. Belirtmek gerekir ki doktrinde yapılan bu tartışmalara rağmen, bilinçli taksir yasalarda taksirin bir çeşidi olarak düzenlenmektedir¹⁶.

I. BİLİNÇLİ TAKSİR – BİLİNÇSİZ TAKSİR

Taksir (bilinçsiz) halinde, failin objektif dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranarak tipik neticeyi öngörmesi gerekirken öngörmemesi, aklına getirmemesi söz konusudur. Bilinçsiz taksirde fail, hareketi yaptığı sırada hareketinin bir ceza hükmünü ihlal edeceğini düşünmemektedir¹⁷. Örneğin; ıssız bir ormandan geçmekte olan (A), ağaç dallarının üzerine doğru silahını ateşler, ancak ağaçlardan seken kurşun oradan geçmekte olan (B)'ye isabet eder ve (B) yaralanır. Görüldüğü üzere burada (A) yaralama neticesini hiçbir şekilde öngörmemiştir, hesaba katmamıştır. Dolayısı ile olayda bilinçsiz taksir vardır¹⁸.

Bilinçli taksir ise, objektif dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlali ile neticenin öngörülüp de istenmemiş olmasıdır. Bilinçli taksirde fail, hareketinin bir ceza hükmünü ihlal edebileceğinin bilincindedir. Ancak, öngörmesine rağmen harekete devam edilmesi halindeki taksire, bilinçli taksir denir. Fail burada hukuka aykırı neticeyi öngördüğü halde objektif dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlali ile bu neticenin gerçekleşmeyeceğine güvenen ve bu güvenle hareketine devam eden, söz konusu güvenin dayanağı talih, bilgi, kabiliyet, tecrübe vs. gibi çeşitli etkenlerden ileri gelebilir¹⁹. Yukarıdaki örneği biraz değiştirerek anlattığımızda (A) yürümekte olduğu ormanın gezginler tarafından sıklıkla ziyaret edildiğini, insanlar tarafından o bölgeden sıklıkla geçildiğini bilmektedir. Buna rağmen, silahla atış yapma merakı bulunan (A), herhangi bir şeyin olmayacağı inancıyla ağaç dallarının üzerine doğru ateş eder. Ancak, ağaçlardan seken kurşun oradan geçmekte olan (B)'ye isabet eder ve (B) yaralanır. Görüldüğü üzere burada (A), yaralama neticesini hesaba katmakta, tahmin edebilmektedir. Bununla birlikte neticeyi istememekte ve neticenin gerçekleşmeyeceği inancıyla hareket etmektedir. Dolayısı ile burada bilinçli taksirden söz edilmelidir²⁰.

Bilinçli ve bilinçsiz taksiri birbirinden ayıran özellik “öngörme” kavramındadır. Neticenin öngörülebilmesinden anlaşılan, fail tarafından, hareketin yapıldığı zaman ve bu zamandaki şartlara göre tahmin edilebilmesidir. Öngörülebilmenin takdirinde failin yaşı, bedeni ve ruhi yapısı, okuma derecesi vs. göz önünde bulundurulur. Eğer netice öngörüleliyorsa, öngörülebilme imkansızlığı varsa, bu durumda failin sorumluluğundan bahsedilemez²¹.

Yargıtay'ın bilinçli taksire ilişkin vermiş olduğu kararları şu şekilde özetle örnekledebiliriz;

“Sanığın, olay günü şaka amaçlı mağdura tüfeği doğrultarak ateş etmesiyle mağdurun karın boşluğundan yaralanmasına neden olduğu olayda; sanığın eyleminde bilinçli taksirin

¹⁵ Koca/Üzülmez, s. 219.

¹⁶ Koca/Üzülmez, s. 221.

¹⁷ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 358.

¹⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 358.

¹⁹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 358.

²⁰ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 358-359.

²¹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 359.

unsurlarının oluştuğunun ve tayin edilen cezanın 5237 sayılı TCK'nın 22/3 üncü maddesiyle artırılması gerektiğinin gözetilmemesi”²²,

“Olay öncesi aşırı hızla hareket ederek, kırmızı ışığı fark ettiğinde hızı nedeniyle tatbik ettiği frende etkisiz kalıp, sürüklenerek karşı şeritte bekleyen önce ölenlerin bulunduğu araca daha sonra ise diğer araçlara çarparak yaralama ve ölüme neden olan sanığın eyleminde bilinçli taksir koşullarının oluştuğu gözetilmeden değerlendirmede yanılığa düşülerek ceza tayini...”²³,

“Sanığın, geçme yasağının bulunduğu mahalde önünde giden aracı solladığı bir sırada, karşı yönden gelen, ölenin aracı ile çarpışmak suretiyle bir kişinin ölümüne ve bir kişinin de yaralanmasına neden olduğu olayda, bilinçli taksirin şartlarının oluştuğu gözetilmeden...”²⁴,

“Aşırı alkol alarak, uykusuz ve trafik kurallarını dikkate almadan araç kullanan ve karşı şeride geçerek ölümlü kazaya sebebiyet veren sanığın eyleminin bilinçli taksir suçunu oluşturduğu gözetilmeden, yazılı şekilde karar verilmesi”²⁵,

“Sanığın idaresindeki kamyoneti ile gece vakti meskun mahalde orta refüjle bölünmüş tek yönlü aydınlatmalı yolda sağ şerit üzerinden seyri sırasında olay mahalli kavşağa geldiğinde sol tarafa dönüş yapmak için kontrolsüzce sol şeride doğru manevra yaptığında sol şerit üzerinde seyreden katılan idaresindeki otomobilin önünü kapatıp çarpışmaları akabinde otomobilin orta refüje çarparak 13 metre ileride durması sonucu katılan ile aracında yolcu olarak bulunan ve kollukta şikayetçi olmayan mağdurlar Hakan Akın ve Kamil Er'in kemik kırığı oluşacak nitelikte yaralandığı olayda, sanığın asli ve tam kusurlu oluşu ve katılarda meydana gelen zararın ağırlığı dikkate alınarak temel ceza tayininde asgari hadden ayrılınması ve olaydan yaklaşık 1 saat sonra yapılan ölçümde 200 promil alkollü olduğu tespit edilen sanık hakkında bilinçli taksirin koşullarının oluştuğunun ve tayin edilecek temel cezada TCK 22/3. maddesi gereğince artırım yapılması gerektiğinin gözetilmeyerek eksik ceza tayini ile olayda katılanın yanı sıra kollukta kendisinden şikayetçi olmayan mağdurlar Hakan Akın ve Kamil Er'in kemik kırığı oluşacak nitelikte bilinçli taksirle yaralanmasına neden olan sanığın TCK'nın 89/5. maddesi gereğince her iki yaralanmadan da sorumlu olduğu ve temel cezanın TCK'nın 89/4. maddesi gereğince tayini gerektiğinin gözetilmemesi, iddianamenin kapsamı ve aleyhe temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.”²⁶,

“Gündüz meskun yerde ışık kontrollü kavşağa süratli girip, kırmızı ışıkta durmamasını, geceleyin aşırı alkollü araç kullanıp direksiyon hakimiyetini kaybetmesi, sürücü belgesiz ve 100 promil alkollü olarak yanında bulunan kişi ile sohbet ederek dikkatini yola vermemesi, 200 promil alkollü araç kullanmak, kavşağa yaklaşan sanığın kalabalık yol durumunu ve trafik ılıklarını fark ettiği halde hareketine devam etmesi, bölünmüş yolda ters istikamette araç

²² (Yarg. 12. CD,T. 30.11.2011, 2011/3948 E. 2011/6717 K.) (www.sinerjimevzuat.com.tr).

²³ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 360. (Yarg. 9. CD,T. 01.07.2009, 7538/7680)

²⁴ Artuk/Gökçen/Yenidünya, s. 360. (Yarg. 9. CD,T. 08.06.2009, 979/6857)

²⁵ (Yarg. 9. CD,T. 26.09.2005, 2005/3763 E. 2005/6440 K.) (www.sinerjimevzuat.com.tr).

²⁶ (Yarg. 12. CD,T. 25.02.2013, 2012/10715 E. 2013/4196 K.) (www.sinerjimevzuat.com.tr).

*kullanmak, kırmızı ışıkta duran araçların arasından hızla geçmek, sanığın oda içerisinde alkollü şekilde gereksiz yere kontrol amacıyla silahını ateşlemesi*²⁷.

II. BİLİNÇLİ TAKSİR- OLASI KAST

Bilinçli taksir ile olası kastın somut olayda birbirinden ayırt edilmesi zordur.

Olası kast, suç teşkil eden bir fiilin gerçekleşme imkanını zihninde canlandıran ve bu zararlı sonucun ortaya çıkması riskini kabul eden kişinin psikolojik davranışını ifade etmektedir; kişi suç fiilinin gerçekleşeceğine dair somut şüpheyi zihninde canlandırmış ve bertaraf etmemiş olmasına rağmen hareketi gerçekleştirmektedir. Bu noktada olası kastta doğrudan kasta nazaran daha düşük yoğunlukta bir kasıt türü söz konusudur²⁸.

Olası kast, Türk Ceza Kanununda olası kast 21. Maddesinin 2. Fıkrasında düzenlenmiştir : *“Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır. Bu halde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda müebbet hapis cezasına, müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur; diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir.”*

Bilinçli taksir ise yukarıda kanun maddesinde bulunduğu üzere Türk Ceza Kanununun 22. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenmiştir. Kanundaki tanımına göre ise bilinçli taksir, kişinin öngördüğü neticeyi istememesine rağmen, neticenin meydana gelmesidir.

Bir çok olayda failin neticeyi öngörmüş olmasının bilinçli taksir mi yoksa olası kast mı olarak nitelendirileceği sorunu vardır. Burada dikkat edilmesi gereken husus bilinçli taksirde fail hareketi iradi olarak yapar ve neticenin meydana gelebileceğini de öngörür ancak gerçekleşmesini istemez. Fakat olası kastta ise fail neticenin meydana gelmesini göze almıştır. Yani bilinçli taksirde iradenin neticeyi kapsamadığını görmekteyiz. Olası kastta ise failin iradesi, neticeyi de kapsamaktadır²⁹. Fail somut olayın koşullarına göre neticenin gerçekleşebileceğini düşündüğü halde hareketinden vazgeçmeyerek neticeyi göze almışsa, failin neticeyi istediğinden ve bu durumda olası kastın bulunduğundan söz edilir. Bilinçli taksirde netice öngörülmüş ancak istenmemiştir. Buna karşılık olası kastta netice iradidir. Fail neticenin gerçekleşmeyeceğine inanmış, failin yeteneği, deneyimi gibi bu inancını haklı gösterecek koşullar bulunmuş ve fail neticenin gerçekleşmeyeceğine dair inancını haklı gösterecek koşullar yoksa, olası kasttan söz edilir³⁰

Bilinçli taksirde, öngörülen neticenin gerçekleşmeyeceği ümit edilmekte, olası kastta ise bu netice fail tarafından göze alınmakta ve kabullenilmektedir. Olası kastta fail öngördüğü sonucun meydana gelmesini kabullenip, sonucun meydana gelmemesi için herhangi bir önlem almazken, bilinçli taksirde fail neticeyi öngörmesine rağmen, şansa veya başka etkenlere, hatta

²⁷ Özbek/ Doğan/ Bacaksız/ Tepe, s. 469-470.

²⁸ Centel/ Zafer/ Çakmut, s.406.

²⁹ Centel/ Zafer/ Çakmut, s.406.

³⁰ Centel/ Zafer/ Çakmut, s.406.

kendi bilgi veya becerisine güvenerek öngörülen sonucun gerçekleşmeyeceği inancıyla hareket etmektedir³¹.

Olası kasta örnek vermek gerekirse; Yargıtay düğün yerinde, insanların bulunduğu bir ortamda tabanca ile yere paralel şekilde birkaç el ateş eden bir kimsenin olası kasıtlı hareket ettiğini kabul etmiştir³².

III. TÜRK CEZA KANUNUNUN BİLİNÇLİ TAKSİRE BAĞLADIĞI SONUÇLAR

1. Bilinçli taksirin varlığı halinde taksirli suçla ilişkin ceza üçte birinden yarısında kadar arttırılır (Türk Ceza Kanunu 22 maddesi 3. Fıkrası).

2. Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir. (Türk Ceza Kanunu 22 maddesi 6. Fıkrası).

3. Taksirli suçlardan dolayı hükmolunan hapis cezası uzun süreli de olsa; bu ceza, diğer koşulların varlığı halinde, birinci fıkranın (a) bendine göre adli para cezasına çevrilebilir. Ancak, bu hüküm, bilinçli taksir halinde uygulanmaz. (Türk Ceza Kanunu 50 maddesi 4. Fıkrası).

³¹ “Sanığın, şehir merkezinde, iki caddenin kesiştiği yerde bulunan çayevinin önünde tabanca ile iki el havaya ateş ettiği ve maktulün de, sanığın tabancasından çıkan merminin isabeti sonucu öldüğü hususunda bir kuşku bulunmamasına karşın, sanığın; maktulü doğrudan hedef aldığına ilişkin yeterli kanıt bulunmamaktadır. Buna göre atış mesafesi, kullanılan silahın niteliği, elverişliliği ve etki alanı, tanık anlatımları ve dosyadaki kanıtlar göz önünde bulundurulduğunda; tartıştığı diğer sanığı korkutarak olay yerinden kaçırmak gayesiyle hareket eden ve kimseyi özellikle hedef almayan sanığın, doğrudan öldürme veya yaralama kastı ile hareket etmediği, ancak elindeki elverişli silahla ve silahın etki alanı içerisinde kendisinin de oturduğu ve maktulün öldüğü apartman da dâhil olmak üzere çok sayıda yüksek katlı ev bulunan şehir merkezinde havaya doğru iki el ateş etmesi sonucunda, mermilerden birinin herhangi birisine isabet edebileceğini öngördüğü, buna rağmen ateş etmek suretiyle öngördüğü neticeyi göze aldığı ve kabullendiği, bunun sonucunda da maktulün ölümüne neden olduğu olayda, eyleminin, “olası kastla öldürme” suçunu oluşturacağı kabul edilmelidir. “ (YCGK, T. 7.6.2011; E. 2011/1-54, K. 2011/120) (www.sinerjimevzuat.com.tr).

³² “Sanığın, düğün yerinde bulunan insanların isabet alarak yaralanabileceğini yada ölebileceğini öngörmesine rağmen, tabanca ile yere paralel şekilde birkaç el ateş ettiği, bu atışları sonucu olay yerinde bulunan maktulün göğüs bölgesinden isabet alarak öldüğü olayda, sanığın olası kastla hareket ettiğinin kabulü ile, olası kastla adam öldürme suçundan cezalandırılması gerekirken, suç vasfında yanlıya düşülerek bilinçli taksirle adam öldürme suçundan hüküm kurulması bozmayı gerektirir.” (Yarg. 1. CD,T. 8.6.2009, 2008/862 E. 2009/3307) (www.sinerjimevzuat.com.tr).

SONUÇ

Bilinçli taksir önceden sadece öğretide kabul edilmekte iken 2003 yılında 45. maddenin 2. fıkrası ile 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile yürürlüğe girmiş olup yine 5237 sayılı Türk Ceza Kanunumuzun 22. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre bilinçli taksir failin öngördüğü neticeyi istememesine rağmen, neticenin meydana gelmesidir.

Bilinçli taksir ile bilinçsiz taksir arasındaki fark ise “öngörme” kavramındadır.

Olası kast ise önceden sadece öğreti de kabul edilmiştir. Ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunumuzun yürürlüğe girmesi ile hukukumuzda girmiştir. Bilinçli taksir ile olası kastı ayırmak ise daha zordur. Burada her ikisi arasındaki farkı bulabilmek için dikkat edilmesi gereken husus; bilinçli taksirde fail hareketi iradi olarak yapar ve neticenin meydana gelebileceğini de öngörür ancak gerçekleşmesini istemez. Fakat olası kastta ise fail neticenin meydana gelmesini göze almıştır. Yani bilinçli taksirde iradenin neticeyi kapsamadığını görmekteyiz. Olası kastta ise failin iradesinin, neticeyi de kapsadığını görmekteyiz.

Son olarak belirtmek isteriz ki, somut olayda fail hakkında bilinçli taksirin uygulanması halinde bilinçsiz taksire göre yasanın emrettiği şekilde daha ağır cezalandırılması gerekecektir.

KAYNAKÇA

Artuk, M.Emin/Gökçen, Ahmet/Yenidünya, A.Caner, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2016.

Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 7. Bası, İstanbul 2011

Demirbaş, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11.Baskı, Ankara 2016.

Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2014.

Özbek, Veli Özer/ Doğan, Koray/ Bacaksız, Pınar/ Tepe, İlker: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2017.

Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Bası, Ankara 2014.

Yılmaz, Ejder: Hukuk Sözlüğü, 10. Baskı, Ankara 2011.